

Enbarnspolitik och saknade kvinnor

En fallstudie av rätten till liv i Indien

Maria Hagander

Abstract

It is not unusual that women and children fall behind in development countries. It is not even unusual that these groups are exposed to all forms of discrimination due to the countries lack of capacity to erase poverty. We also know that women and children in a larger extent suffers from the shortage of proper health conditions. India is one of these countries. It is a country where women even before birth are exposed to discriminatory family planning. The fear of population bombs has, forces parents to sex-selective methods that are a crime against women's right to life. Female infanticide and female foeticide has become more then a trend. It has become a socially accepted tradition all over the country, in all levels of society.

India today faces the dilemma of introducing the one-child family policy. By looking at the Chinese experience of increased sex-selective family planning it is not hard to see that this policy would have a dramatic effect especially in the human rights status of women. This paper argument that introducing the one-child family policy is a quick-fix solution and that the policy only would solve the symptom but not the underlying disease. The paper offers two human rights friendly solutions to the population problem: the demographic transition and evolving empowerment programs. Both of these solution packages involve developing a sustainable non discriminatory environment where all levels of society are treated.

Nyckelord: spädbarnsmord, selektiva aborter, enbarnspolitik, familjeplanering

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Frågeställning.....	1
1.2	Avgränsning.....	1
1.3	Teori.....	2
1.4	Metod.....	2
1.4.1	Begreppsförklaring.....	2
2	Hur kränks rätten till liv i förhållande till de saknade kvinnorna?	4
2.1	Hur många kvinnor saknas i Indien?.....	4
2.2	Varför saknas det kvinnor i Indien?.....	5
2.2.1	Spädbarnsmord.....	7
2.2.2	Abort.....	8
2.3	Vem drabbas?.....	8
2.4	Vem bär ansvaret?.....	9
2.4.1	ICCPR.....	10
2.4.2	CEDAW.....	11
2.4.3	ICRC.....	11
2.5	Hur ser det politiska arbetet ut?.....	12
2.5.1	Tamil Nadu.....	13
3	Hur kan man reglera befolkningstillväxten?	15
3.1	Är abortpolitiken ett alternativ?.....	15
3.2	Räddas kvinnorna till ett drägligt liv?.....	16
3.3	Finns det alternativa sätt att reglera befolkningen?.....	18
3.3.1	Den demografiska transitionen.....	18
3.3.2	Empowerment.....	19
4	Är enbarnspolitik ett alternativ för regleringen av Indiens befolkningstillväxt?...	20
4.1	Hur ser Kinas erfarenhet ut?.....	20
4.2	Innebär enbarnspolitik ett ökat hot mot de mänskliga rättigheterna?.....	22
4.3	Handlar problemet med de saknade kvinnorna om genus- eller tredjevärldspolitik?.....	23

4.4	Är enbarnspolitiken en framkomlig väg?.....	24
5	Slutsatser.....	26
6	Diskussion.....	27
7	Referenser.....	28
7.1	Litteratur.....	28
7.2	Rapporter.....	29
7.3	Elektroniska källor	29
7.4	Juridiskt material	29

1 Inledning

Indien är ett av världens befolkningsrikaste länder. Till följd av högt befolkningstryck och utspridd fattigdom har landets befolkning pressats mot bruket av en sedvänja som innebär selektiv familjeplanering. Kvinnor som lever under generellt diskriminerande omständigheter löper även i denna större risk för att sällas bort. Den selektiva familjeplaneringen har tagit sig i uttryck genom att föräldrar dödar oönskade kvinnliga spädbarn, antingen före födseln genom abort eller direkt efter födseln. Denna tradition har resulterat i skev könsfördelning i befolkningstillväxten och ytterligare grunder till nya former av diskriminering.

Idag talas det om ett införande av enbarnspolitik i Indien, som ett försök att stävja den skenande befolkningstillväxten. Denna politik möts av många med viss skepsis av många forskare då situationen i Indien redan anses vara alarmerande. Detta är den bakgrund som väckte min uppmärksamhet till mitt uppsatsämne: Indiens saknade kvinnor.

1.1 Frågeställning

Att brott mot mänskliga rättigheter sker i det här området stod ganska snart klart för mig, framförallt då jag började läsa om den diskriminering kvinnor utsätts för till följd av deras könstillhörighet. Till min förvåning förs dock inte så många diskussioner utifrån rätten till liv vilket är centralt i problemet med de saknade kvinnorna. Mitt syfte har därför blivit att med Indien i fokus titta närmare på just denna problematik och med en liten utstickare till Kina framför allt besvara följande tre frågor:

- Hur kränks rätten till liv i förhållande till de saknade kvinnorna?
- Hur kan man reglera befolkningstillväxten?
- Är enbarnspolitik ett alternativ för regleringen av Indiens befolkningstillväxt?

1.2 Avgränsning

Jag har valt att begränsa mitt undersökningsområde till Indien och Kina därför att de är två av världens befolkningsrikaste länder, de ligger i epicentrum för detta fenomen. Indien är även speciellt aktuellt i och med diskussionerna kring ett eventuellt införande av enbarnspolitiken. Kina som sedan många år redan använder sig av denna typ av befolkningsreglerare utgör därför ett bra jämförelseland. Då Kinas erfarenheter och tillvägagångssätt är förhållandevis väl dokumenterade har det därför inte heller varit svårt att hitta material på detta område. Jämförelser mellan Indien och Kina har också gjorts av flertalet forskare och debattörer i ett försök att utreda införandets lämplighet.

1.3 Teori

Forskningen kring mitt uppsatsämne har framför allt skett av utvecklingsforskare, ekonomer och sociologer. Situationen har diskuterats ur ett utvecklings- och diskrimineringsperspektiv. Jag har dock känt av saknad av en explicit diskussion om de saknade kvinnorna i förhållande till rätten till liv. Denna rättighet har i sin tur ofta diskuterats utifrån problematiken med dödsstraff eller krigssituationer. Trots denna problematik har många bra och tydliga resonemang förts som visar på att situationen är oacceptabel och att den har negligerats. Indien och Kina har varit flitigt förekommande länder i denna forskning vilket har varit tacksamt i min kontext.

I mitt undersökningsmaterial är det två författare som återkommer. Det ena är Elisabeth Croll professor i kinesisk antropologi vid *Department of Development Studies* vid University of London. Croll har framför allt forskat kring kvinnor och barn i samband med utveckling och har därför skrivit om såväl enbarnspolitiken i Kina som könsfördelningsproblematiken i Indien.

Den andra är Amartya Sen, ekonom med Indien som special område. Sen mottog nobelpriset i ekonomi 1998 men då för sitt arbete kring svältkatastrofernas orsaker och funktion. Sen var även den forskare som genom en artikel i *Brittish medical Journal* 1992 på allvar belyste frågan om de saknade indiska kvinnorna. Det är utifrån hans resonemang som många av forskningsdiskussionerna sedan förts.

1.4 Metod

Mitt undersökningsmaterial har jag hämtat såväl från böcker och artiklar som från enstaka rapporter. Genom att studera dessa författares diskussioner har jag försökt att bilda mig en uppfattning om problemets komplexitet samt sätta mig in i de moment 22 resonemang som finns i en viss del av problematiken.

Jag har valt att lägga upp min uppsats med rubriker som formulerats som frågor för att skapa en tydlig struktur på vad som skall behandlas i texten. Jag har även låtit mina tre huvudfrågeställningar utgöra kapitelrubriker för att de skall följa mitt resonemang genom hela uppsatsen.

1.4.1 Begreppsförklaring

Vid tre tillfällen har jag även reflekterat över vilket språkbruk jag skall använda mig av. Då mitt undersökningsmaterial näst intill uteslutande varit på engelska har detta inneburit att jag behövt översätta terminologi. Jag har i detta sammanhang i möjligaste mån försökt att använda mig av de ord som används i den svenska vetenskapliga kontexten.

Den första reflektionen handlade om det engelska begreppet *female infanticide*. Begreppet som förekommer i många olika former i det engelska språket, har jag valt att översätta med kvinnligt spädbarnsmord. Detta för att inte blanda ihop begreppet med spädbarnsdöd som ofta sker av mer naturliga omständigheter.

Det andra begreppet är *female foeticide* som jag valt att benämna selektiv abort eller abort av kvinnliga foster. Jag gjorde här ett övervägande huruvida jag skall benämna dessa som flickor eller kvinnor. Då användandet av begrepp som flickfoster och flickebarn riskerar att snuttifiera debatten valde jag att istället använda mig av det mer vetenskapliga ordet kvinna. Detta dels därför att det

känns som ett mer vetenskapligt korrekt språkbruk men även på grund av att det är denna termen som används i den engelska motsvarigheten. Det skall dock understrykas att dessa kvinnor oftast dödas när de är nyfödda eller redan innan förlossningen vilket gör att de fortfarande skall betraktas som barn.

Det tredje begreppet är det engelska ordet *empowerment*. Begreppet är mycket omfattande och har ingen bra svensk motsvarighet. I den svenska utvecklingsforskningen används därför fortfarande det engelska begreppet för att inte riskera att missförstånd uppstår. Jag har valt att göra detsamma, men därför också utse begreppet med en begreppsförklaring.

Empowerment handlar om att öka en människas rätt och förmåga till avgöranden utifrån sig själv utan någon annans påverkan. Svenska ord som kan symbolisera detta är: självbestämmande, självständighet och bestämmanderätt. Begreppet används också i betydelsen att öka en människas makt, frihet, och kapacitet att göra fristående och obundna beslut. På detta sätt vill man ge individen auktoritet att själv avgöra vad som är bäst för henne. Alla dessa begrepp innefattar meningen att ge individen fysiska, psykiska, ekonomiska och sociala kunskaper och möjligheter till att fatta denna typ av beslut. Empowerment-begreppet syftar även till att stärka varje individs individuella rättigheter och bygger därför på en idé om lika-behandling.

Ett uttryck som används i svenska sammanhang för att översätta begreppet är ordet förmyndigande. Jag har dock varit tveksam till denna typ av språkbruk på grund av att detta begrepp insinuerar att individen inte varit mentalt kapabel eller myndigförklarad tidigare. Då detta sällan är fallet tycker jag därför att detta språkbruk ger en skev bild av hela empowerment-begreppet. Detta är också en av anledningarna till att jag valt att fortfarande använda mig av den engelska versionen.

2 Hur kränks rätten till liv i förhållande till de saknade kvinnorna?

Läget för Indiens kvinnor har länge varit kritiskt. I landet sker strukturell diskriminering på många olika sätt. En av de grävsta formerna denna diskriminering tar sig är vad som sker till följd av den tradition som inneburit att man föredrar söner över döttrar. En tradition som genererar ett utövande av spädbarnsmord och abort av kvinnliga foster.

2.1 Hur många kvinnor saknas i Indien?

Amartya Sen, forskare och nobelpristagare i ekonomi 1998, är en av de vetenskapsmän som följt Indien på nära håll under ett flertal decennier. Hans observationer har kommit att utgöra en central punkt i de debatter som förts kring den alarmerande situation som Indien kommit att hamna i. 1992 skrev han en artikel i *British Medical Journal* som belyste just landets kvinnliga underskott. Som en kritik till den statistik som tidigare presenterats i ämnet pekade Sen på problem med spädbarnsregistreringen. Han menade att familjer väljer att gömma sina kvinnliga spädbarn för att slippa undan registrering. Detta gör att den statistik som diverse forskare presenterat alltså inte är till 100 % korrekt, utan att problemet med könsfördelningen i praktiken kan vara ännu större.¹ Ett påpekande som vi ska ha med oss i tanken när vi nu tittar på statistiken.

I mitt undersökningsmaterial presenteras både regionala och nationella befolkningssiffror. I och med att jag i min uppsats diskuterar fenomenet med de saknade kvinnorna ur ett nationellt perspektiv väljer jag att endast lägga fram dessa siffror. Nedan presenteras hur många kvinnor som fötts per 1000 män under ett antal jämförelseår mellan 1901-2001.

År	Antal kvinnor per 1000 män
1901	972
1971	930
1981	934
1991	927 ²
2001	933 ³

Den naturliga könsfördelningssiffran anses ligga på 952 kvinnor per 1000 män och det innebär att dessa siffror vittnar om en obalans vad gäller könsfördelningen i befolkningstillväxten. Siffrorna kanske inte ser så chockerande ut, men med

---

¹ Sen, Amartya, 1992. *Missing women* i *British Medical Journal* Vol.304 s586

² Croll, Elisabeth J, 2001. *Amartya Sen's 100 Million Missing Women* i *Oxford Development Studies*, Vol. 29, No. 3 s.226-227

³ news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/3076727.stm 2007-04-27

tanke på Sens påpekande ovan och att dessa i verkligheten motsvarar miljontals individer gör att man ändock förstår problemets magnitud.

Det florerar flera olika siffror kring hur många kvinnor som totalt saknas i Asien. Detta beroende naturligtvis på hur man beräknar förekomsten, exempelvis om man räknar in en uppskattning av oregistrerade födslar eller ej. Forskarna uppskattar dock att siffran för Indien hamnar någonstans mellan 23 och 37 miljoner kvinnor.⁴ I Asien som helhet handlar det om så mycket som mellan 50 och 100 miljoner kvinnor.⁵ Detta är alltså inte om ett fenomen som endast drabbat Indien. Jag kommer senare påvisa att det inte heller är ett fenomen som förekommer endast i en liten del av samhället utan istället är en problematik sprungen ur kulturella värderingar, fattigdom och befolkningstryck.

2.2 Varför saknas det kvinnor i Indien?

Under mitten av 1970-talet genomförde FN ett projekt i syfte att stärka kvinnornas roll i samhället. Projektet som kallades för *The Decade for Women* varade mellan 1975-1985 och bidrog till startandet av ett flertal jämställdhetsprojekt i ett många länder runt om i världen. I samband med detta projekt skrevs det en rapport i Indien om kvinnornas situation i landet. Rapporten som heter *Towards Equality* kom ut 1974 och presenterade flera chockerande resultat.⁶ Bland de problem som rapporten belyste fanns:

- Hög mortalitet bland kvinnor, speciellt i samband med förlossningar.
- Låg kvinnlig representation i arbetslivet.
- Hög förekomst av våldtäkt, *bride burning* och dödsfall i samband med födsel av döttrar och hemgiftsproblematik.
- Skev könsfördelning i befolkningsstatistiken

Med utgångspunkt från denna problemsamling utvecklas ett rättighetsbaserat jämställdhetsarbete inom landet. Arbetet syftar till att helt eliminera den generella diskrimineringen av kvinnor som tagit sig i uttryck på många vis. Det som är intressant just med fallet Indien är kvinnors svaga tillgång till rätten till liv. Här löper kvinnor redan från fosterstadiet och genom hela livet större risk att dö än män. Deras chans till överlevnad försämras genom att:

- De ammas i mindre utsträckning än deras bröder.⁷
- De äter enligt tradition alltid sist vilket ofta leder till undernäring.⁸
- De får ej tillgång till adekvat vård i samma utsträckning som män. Detta bland annat i fråga om tillgång till vaccin och annan typ av medicinering, vård vid graviditet eller sjukdomsfall.⁹
- De får inte tillgång till utbildning i lika stor utsträckning som män, vilket gör att de blir beroende av familjens inkomster.

---

⁴ Sen, Amartya, 1999, *Utveckling som frihet*, Daidalos, s.153-154

⁵ Ibid. s.153 samt Allahbadia, Gautam N., 2002, *The 50 Million Missing Women* i *Journal of Assisted Reproduction and Genetics*, Vol. 19, No.9, s411

⁶ Ramusack, Barbara N. (red.), 1999, *Woman in Asia*, Indiana University Press s.68

⁷ Radford, Jill (red.), 1992, *Femicide*, Open University Press s.125

⁸ Ibid. s.72

⁹ Sen & Dréze, 2002, *India Development and Participation*, Oxford University Press s.208

- Den uteblivna utbildningen innebär även ökade svårigheter till försörjning, delaktighet i samhället.
- De innehar ingen egendom vilket även detta gör att de blir beroende av familjens försörjning.¹⁰
- De dödas i större utsträckning genom städbarnsmord eller aborter jämfört med män.
- De utsätts för traditioner som *Sati*, eller *Bride burning*, vilka innebär att kvinnan bränns till döds i samband med hennes makes död.¹¹
- De utsätts i stor utsträckning för fysiskt och psykiskt våld, samt sexuella övergrepp.
- För kvinnor i de lägre kasterna är offentlig förnedring inte heller något ovanligt.¹²

Bakom denna diskriminering ligger en rad olika faktorer. Det handlar om såväl kulturella som religiösa värderingar, men även om en ansträngd ekonomisk situation samt ett alvarligt befolkningstryck.

En av orsakerna till diskrimineringen som är överrepresenterad i mitt undersökningsmaterial är hemgiften. Hemgift betalas av kvinnans familj till den familj i vilken hon från och med äktenskapet skall ingå. Hemgiftens storlek bestäms efter vilken klass de olika parterna i äktenskapet tillhör.¹³ Denna tradition resulterar därför i att det bli ekonomisk ofördelaktigt att föda döttrar jämfört med söner. Döttrarna kommer inte att utgöra en ekonomisk inkomstkälla annat än för den familj i vilken hon kommer att giftas in. Hon blir även kostsam för den biologiska familjen då de måste betala för hennes uppväxt, men inte kommer att åtnjuta den arbetskraft hon utgör. Giftermål blir alltså endast ett ekonomiskt tillskott som kan användas för investeringar i den egna egendomen då familjen gifter in kvinnor från andra familjer.

Mattematiken blir enkel: döttrar genererar större utgifter än inkomster jämfört med söner vilket leder till en utveckling där familjerna föredrar söner. Detta innebär också att man måste hitta ett sätt att reglera födandet av döttrar. Kvinnors rätt till liv sätts därför på spel och det visar sig också att brott mot rätten till liv inte enbart kommer att ske i en religion, en kultur, ett område eller ett samhällsskikt. Däremot sker det i större utsträckning i rurala områden än i urbana.¹⁴ Förekomsten av strukturellt dödande av kvinnor kommer under 1980- och 1990-talet att sprida sig snarast som en löp eld genom stora delar av Indien, till områden där fenomenet tidigare inte förekommit.¹⁵

Det är framför allt två typer av tillvägagångssätt vad gäller reglering av kvinnobeståndet som har blivit flitigt förekommande i Indien. Det handlar om spädbarnsmord och könsselektiva aborter.

---

¹⁰ Radford, Jill (red.), 1992, *Femicide*, Open University Press s.119

¹¹ Ibid. s.62

¹² Bellamy, Caroll (red.) *The State of the World's Children 2000*, UNICEF s.20

¹³ Radford, Jill (red.), 1992, *Femicide*, Open University Press s.130

¹⁴ Menon-Sen, Kalyani (red.), 2001, *Women in India – How Free? How Equal?*, Office of the UN Resident Coordinator in India s.25

¹⁵ Allahbadia, Gautam N., 2002, *The 50 Million Missing Women* i *Journal of Assisted Reproduction and Genetics*, Vol. 19, No.9, s411

2.2.1 Spädbarnsmord

Den indiske gynekologen och debattören Gautam Allahbadia klargör så enkelt: ”being a boy or a girl is not a disease”.¹⁶ Detta har dock inte varit någon självklarhet i Indien. Landets utbredda fattigdom, hemgiftstradition och höga befolkningstryck har tvingat föräldrarna till drastiska åtgärder som innefattar selektiv familjeplanering. Att välja bort döttrar fungerar för många familjer som en skyddsmekanism. De vill förhindra framtida komplikationer vid bortgifte, minska risken för instabilitet i familjeekonomin och i en del fall även skydda barnet från en uppväxt i diskriminering.

Tanketraditioner som att dödandet av en oönskad dotter ökar chansen för att nästa barn skall bli en son förekommer.¹⁷ S. H. Venkatramani, en av författarna till antologin *Femicide – The Politics of Woman Killings* vill mena att det finns indikationer på att föräldrarna är medvetna om att spädbarnsmorden är olagliga, men att de bedömer belöningen för detta risktagande desto större.¹⁸ Med detta tankesystem är det inte konstigt att kvinnorna sätts under en enorm press att producera söner till familjen, vilket också fått självmordssiffrorna att skjuta i höjden bland kvinnor som fött döttrar jämfört med kvinnor som fött söner.¹⁹

Venkatramani, beskriver kvinliga de spädbarnsmorden på följande vis: ”*female infanticide is only the symptom: it is the dowry problem that is the underlying disease*”.²⁰ Vidare skriver Venkatramani: ”*if young girls and older women are denied a living in most parts of India, it is only the next step of this cruel logic that they should be denied life itself*”.²¹ Organisationen *Gendercide Watch* har gjort en liknande tolkning av situationen och skriver:

”the problem is also intimately tied to the institution of dowry, in which the family of a prospective bride must pay enormous sums of money to the family in which the woman will live after the marriage”.²²

Spädbarnen dödas på en rad olika vis. Exempel kan vara att mödrarna proppar deras munnar fulla med kodynga, dränker dem i komjolk, stryper dem, svälter dem eller förgiftar dem på olika vis.²³ Det är inte heller ovanligt att spädbarn helt sonika lämnas att dö på gatorna, i soptunnor eller i buskage. Mödrarna utför ofta själva avrättningen som ett straff för att de inte lyckats med uppdraget att försörja familjen med söner.²⁴

---

¹⁶ Ibid. s.415

¹⁷ Radford, Jill (red.), 1992, *Femicide*, Open University Press s.130

¹⁸ Ibid. s.129

¹⁹ Jacob, Elisabeth Mini (red.) 2006, *A Community Health Programme in Rural Tamil Nadu* i *Reproductive Health Matters*, Vol. 18, No. 27 s.103

²⁰ Radford, Jill (red.), 1992, *Femicide*, Open University Press s.130

²¹ Ibid. s.126

²² www.gendercide.org/case_infanticide.html 2007-05-11

²³ Radford, Jill (red.), 1992, *Femicide*, Open University Press s. 70

²⁴ Ibid. s.131

2.2.2 Abort

1964 skedde liberaliseringar av Indiens abortlagstiftning i ett försök att minska mödrarnas lidande till följd av hög förekomst illegala aborter. På så sätt hoppades staten att kvinnorna istället skulle vända sig till statliga sjukvårdsinrättningar.²⁵ Siddhivinayak S. Hirve, chef för ett ruralt hälsoprogram i Indien, påpekar att staten trots dessa satsningar inte har lyckats hitta en väg att garantera säkra aborter.²⁶ Detta dels på grund av att alla kvinnor fortfarande idag inte har full tillgång till denna vård.²⁷ Även Sen och Dréze vill mena att bristande tillgång av vad de kallar för ”*family planning facilities*” är ett problem i det indiska vårdssystemet som hindrar familjerna från att ta ett mer aktivt val. Trots dessa brister har ändå mödravården förbättrats och lett till att fler säkrare ingrepp utförs.

Även de ökade teknologiska möjligheterna i frågan om könsbestämning av foster har påverkat situationen. Denna teknologi har framförallt inneburit ökade möjligheter till att på ett mer populärt sätt göra sig av med en oönskad dotter. Det är därför inte heller konstigt att 99 % av de aborter som utförs i Indien är abort av kvinnliga foster.²⁸

2.3 Vem drabbas?

Traditionen att döda döttrar startade i Indiens nordvästra hörn men spred sig under 1990-talet till andra delar av landet.²⁹ Som jag nämnt tidigare är inte helt ovanligt att kvinnan efter förlossningen själv dödar det kvinnliga spädbarnet som straff för sin oförmåga att försörja familjen med söner. Venkatramani menar på att spädbarnsmorden är så vanliga att så gott som varje kallar-familj³⁰ någon gång har dödat ett spädbarn.³¹

Av mitt undersökningsmaterial får jag uppfattningen att vi inte kan sluta förekomsten av de saknade kvinnorna till en speciell del av samhället, utan att det förekommer bland såväl fattiga som rika, såväl i nord som i syd, såväl bland muslimer som hinduer, men att förekomsten är högre ruralt. Hela samhället drabbas också av de komplikationer som bortfallet av dessa kvinnor utgör. Förutom en obalans i befolkningsstatistiken, som är en signal på ett icke fungerande rättighets-system, hämmas även landets förmåga till utveckling.

Sociologen Stephen J. Scanlan skriver i sin artikel ”*Women, Food Security, and Development in Less-Industrialized Societies: Contributions and Challenges for the New Century*” att diskriminering av kvinnor bland annat bidrar till minskad effektivitet i livsmedelsproduktionen. Han påvisar även att kvinnor är mer

---

²⁵ Hirve, Siddhivinayak, 2004, *Abortion Law, Policy and Services in India: a Critical Review*, Reproductive Health Matters, Vol. 12, No. 24 (Supplement) s.114

²⁶ Ibid. s.117

²⁷ Ibid. s.115

²⁸ Ramusack, Barbara N. (red.), 1999, *Woman in Asia*, Indiana University Press s. 71

²⁹ Croll, Elisabeth J, 2001. *Amartya Sen's 100 Million Missing Women* i Oxford Development Studies, Vol. 29, No. 3 s.227

³⁰ Kallar är en kastbeteckning som härstammar ur området Tamil Nadu i Södra Indien.

³¹ Radford, Jill (red.), 1992, *Femicide*, Open University Press s.131

mottagbara vad gäller undernäingsproblem.³² Detta är bara en parameter som tyder på vikten av kvinnornas betydelse i fråga om utveckling. Stora arbetskraftsbortfall behöver inte enbart handla om existens av individer utan kan i många fall, så som i fallet Indien, även knytas till utnyttjandet av dessa.

Jag vill med detta argument peka på att Indiens utveckling inte enbart kommer att dra nytta av att befolkningen slutar att döda kvinnor utan att minskad diskriminering är minst lika viktigt. Scanlan framdriver, som så många andra forskare, vikten av empowerment-arbete. Han skriver att detta arbete skulle leda till en i stort förbättrad levnadsstandard, ett förbättrat hälsoläge och ökad utveckling för landet.³³

På en individnivå drabbar mödrarna framförallt genom diskriminering, men även genom att de sätts under stor press att föda friska söner. Detta blir för många en svår uppgift på grund av hennes svåra förutsättningar bland annat vad gäller undernäring och konsekvensen av den fysisk, psykisk och sexuell brutalitet som hon utsätts för. Döttrarna drabbas genom brutala brott mot rätten till liv samt att deras chans till överlevnad försämras dramatiskt. På grund av sitt kön berövas de rätten till liv, samtidigt som de räddas från ett liv i diskriminering där fysiskt, psykiskt och sexuellt våld är vanligt förekommande.

2.4 Vem bär ansvaret?

Till följd av FN-satsningen *The Decade for Women* under 1970- och 1980-talet faller allt mer ljus på kvinnornas situation i Indien. 1979 uppmärksammas situationen mer aktivt då höga våldtäktsiffror, och en rad uppmärksammade våldtäktsfall, rullas upp i indisk media.³⁴ Det var fram tills dess inte helt ovanligt att chefer ansåg sig ha rätt till att våldta sina anställda.³⁵ Detta får till följd att en rad organisationer börjar genomföra olika typer av kampanjer för att stärka kvinnans roll.

1982 startar en kampanj mot hemgift bland kvinnoorganisationerna.³⁶ Redan 1961 har den indiska staten uppmärksammat problematiken kring hemgiften och dess konsekvenser genom stiftandet av *The Dowry Prohibition Act*. Trots detta lagstadgande avtar inte hemgiftstraditionen utan sprider sig istället till nya områden under 1960-70 talet.³⁷ Liknande lagstiftningsförsök har utförts i syfte att förbjuda könsbestämning, men även denna lagstiftning har fallerat i sin funktion att hindra förekomsten av kvinnodiskriminering.³⁸

Vad gäller den internationella lagstiftningen och rättighetsanspråk ur ett mänskliga rättighetsperspektiv är det framför allt tre konventioner som blir intressanta. Det handlar om ICCPR, CEDAW och ICRC. Även folkmordskonventionen kan vara intressant i dessa diskussioner beroende på hur vi definierar ett folkmord.

---

³² Scanlan, Stephen J., 2004, *Women, Food Security, and Development in Less-Industrialized Societies: Contributions and Challenges for the New Century* i *World Development* Vol. 32, No. 11 s.1809

³³ *Ibid.* s.1810

³⁴ Hilsdon, Anne-Marie (red.), 2000, *Human Rights and Gender Politics – Asia-Pacific Perspective*, Routledge s.64

³⁵ *Ibid.* s.66

³⁶ Radford, Jill (red.), 1992, *Femicide*, Open University Press s. s.119

³⁷ Ramusack, Barbara N. (red.), 1999, *Woman in Asia*, Indiana University Press s.69

³⁸ Allahbadia, Gautam N., 2002, *The 50 Million Missing Women* i *Journal of Assisted Reproduction and Genetics*, Vol. 19, No.9, s411

Ett strukturellt dödande som omfattar flera miljoner människor kan vid en första anblick vara ett självklart mål för denna konvention. Jag har dock valt att inte innefatta konventionen i mitt resonemang då fenomenet i Indien inte handlar om ett totalt utrotande av kvinnor, utan ”enbart” ett begränsande av dess existens. Även detta kan dock tolkas som folkmordshandlingar trots att konventionen inte explicit omfattar kön. Konventionen ratificerades dock av Indien redan 1959.³⁹

2.4.1 ICCPR

Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter innefattar framförallt 2 artiklar som är intressanta i detta sammanhang. Artikel 2, vilken utgör ett diskrimineringsförbud, samt artikel 6, som behandlar rätten till liv. Indien ratificerade konventionen i juli 1979 utan några reservationer.⁴⁰ Konventionens tilläggsprotokoll som behandlar enskild klagomålsrätt samt förbud mot dödsstraff är dock inte ratificerade.

Artikel 2 är ett icke uttömmande diskrimineringsförbud som bland annat omfattar diskriminering på grund av kön. I enlighet med artikel 2 § 2 förpliktar sig varje konventionsstat att:

”i enlighet med sina konstitutionella bestämmelser och med bestämmelserna i denna konvention vidtaga erforderliga åtgärder för att genom lagstiftning eller på annat sätt förverkliga de i denna konvention inskrivna rättigheter, som ej redan är tillförsäkrade”⁴¹

Det innebär att staten är skyldig att vidta de åtgärder som är nödvändiga, men att detta diskrimineringsförbud alltså är beroende och bundet till brott mot de rättigheter som omfattas av just denna konvention. Vidare klargör även § 3 att staten är skyldig att regelmässigt ge individen möjlighet att väcka åtal då den anser sig blivit diskriminerad.⁴² Artikel 6, som behandlar rätten till liv, klarlägger att denna rättighet skall vara lagstadgad. När ett liv börjar definieras inte, vilket har vållat både problem och diskussioner i samband med tolkning av denna rättighet. I fallet Indien är en definition av detta speciellt intressant när vi diskuterar de könsmissigt selektiva aborterna som sprider sig i Indien.

I den *General Comment* som följer med artikel 6 diskuteras rätten till liv med fokus på dödsstraff, självförsvar och krigssituationer. Diskussioner kring rätten till liv i förhållande till existens, vilket är Indiens centrala problematik, håller en mer nedtonad närvaro.⁴³ Utlåtandet påvisar dock att: rätten till liv skall tolkas generöst, att stater aktivt skall arbeta för att minska spädbarnsdödligheten samt att staten skall vidta åtgärder som bekämpar försvinnanden och avsaknad av personer i samband med brott mot rätten till liv.⁴⁴ Huruvida barn som aborteras eller dödas på grund av sin könstillhörighet omfattas av detta utlåtande framgår inte explicit. I och med avsaknaden av en definition av när ett liv börjar blir det också speciellt svårt att applicera rätten till liv på de barn som aborteras.

---

³⁹ www.unhchr.ch/html/menu3/b/treaty1gen.htm 2007-05-21

⁴⁰ www.unhchr.ch/pdf/report.pdf 2007-05-11

⁴¹ ICCPR artikel 2 §2

⁴² ICCPR artikel 2 §3

⁴³ General Comment No. 06: The right to life (art. 6):.30/04/82. CCPR General Comment No. 6.

⁴⁴ General Comment No. 06: The right to life (art. 6):.30/04/82. CCPR General Comment No. 6.

2.4.2 CEDAW

Konventionen om avskaffandet av all slags diskriminering av kvinnor antas 1979 och ratificeras av Indien först 1993. Bland de brister som finns i konventionen kan vi se: avsaknad av förbud mot våld och våldtäkt inom äktenskapet, avsaknad av aborträtt, samt kraftiga reservationer som i många fall är på gränsen till brott mot konventionens syfte.⁴⁵ Indien har lagt in reservationer mot artikel 5 § a samt artikel 16 § 1-2.⁴⁶ Landet har inte heller ratificerat konventionens tilläggsprotokoll, vilket möjliggör individuella klagomål.⁴⁷

Artikel 5 uppmanar staten att vidta lämpliga åtgärder för att ändra män och kvinnors sociala och kulturella beteendemönster. Denna reservation innebär minskade möjligheter att komma åt traditioner såsom t.ex. hemgift och de komplikationer traditionen medför. Artikel 16 § 1-2 behandlar kvinnans rättigheter i förhållande till äktenskap och är inte lika intressant i studie av just detta fenomen. Konventionen är dock för positiv särbehandling vilket ger utrymme för att många olika typer av åtgärder skall kunna sättas in.⁴⁸

Redan i preambeln konstateras det att diskriminering av kvinnor hindrar utvecklingen, att det finns ett samband mellan fattigdom och kvinnors tillgång till hälsa, näringsintag och utbildning, samt att konventionsstaterna i och med under-tecknandet av konventionen är medvetna om att traditionella könsroller måste ändras om jämställdhet skall kunna uppnås.⁴⁹ Preambeln utgör dock endast tolkningskontext, men vittnar ändå om att länderna måste sätta sig över gamla synsätt för att kunna utrota diskriminering av kvinnor.

Då konventionens syfte är att avskaffa all slags diskriminering av kvinnor omfattar den naturligtvis ett flertal rättigheter som går att applicera på Indiens situation. Vad gäller rätten till liv, uttalas den dock inte explicit i konventionen, men då rätten till liv är en universell rättighet hade ett medverkande här inte ökat detta skydd. Kanske hade det däremot kunnat understryka tyngden av just denna rättighet, så som t.ex. sker i ICRC.

2.4.3 ICRC

Konventionen om barnets rättigheter antas 1989, men ratificerades inte av Indien förrän 1992, då utan några reservationer. Som barn räknas i enlighet med artikel 1 i konventionen alla under 18 år.⁵⁰ Konventionen innefattar i enlighet med artikel 6 § 1 rätten till liv samt § 2 rätten till tillförsäkrad överlevnad och utveckling, vilket är speciellt intressant i vår rättighetsdiskurs.⁵¹ Inte heller denna konvention definierar när rätten till liv börjar, däremot framhäver preambeln att konventionen åsyftar att skydda barn såväl före som efter födseln.⁵² Av detta kan vi dra slutsatsen att det finns utrymme att tolka denna rättighet så att även de kvinnofoster som aborteras i Indien omfattas av rätten till liv. Anledningen till att definitionen

---

⁴⁵ Gunner, Göran (red.), 2005, *Allas värde och lika rätt*, Studentlitteratur s.157

⁴⁶ www.unhchr.ch/pdf/report.pdf 2007-05-11

⁴⁷ www.unhchr.ch/pdf/report.pdf 2007-05-11

⁴⁸ Gunner, Göran (red.), 2005, *Allas värde och lika rätt*, Studentlitteratur s.156

⁴⁹ CEDAW preambel

⁵⁰ ICRC artikel 1

⁵¹ ICRC artikel 6§1-2

⁵² ICRC preambel

av när livet börjar inte gjorts är att det inte kunnat nå någon internationell enighet i frågan, därför råder i dag de nationell bestämmelserna i fall som exempelvis handlar om abortbestämmelser.⁵³ I Indien tillåts abort fram till och med vecka 20.⁵⁴

Konventionen innefattar ett diskrimineringsförbud i enlighet med artikel 2 samt innehåller ytterligare en hel rad med skyddsmekanismer såsom: artikel 3 tillförsäkra barnet skydd, artikel 7 rätt till registrering vid födseln (vilken vi vet bryts idag), artikel 18 barnets bästa i främsta rum, artikel 19 förbud mot övergrepp, artikel 24 åtnjutandet av bästa hälsa samt minskad spädbarnsdödlighet (omfattar den även spädbarnsmord) samt artikel 36 förbud mot alla former av utnyttjande.⁵⁵

Det finns alltså ett stort juridiskt utrymme att minska diskrimineringen av Indiens kvinnor redan från fosterstadiet. Staten har här ett stort ansvar att överföra de internationella överenskommelserna till en fungerande nationell lagstiftning. Som jag påpekat ovan har en del av de försök som staten genomfört i form av lagstiftade förbud inte fungerat. Detta dels på grund av att lagen ej överförts från papper till praktiken. Åtal har börjat veckas mot föräldrar som valt att döda sina döttrar och straff har delats ut, men för få individer har åtalats och dömts för att lagen skall verka avskräckande.

Problemet här är att det inte räcket med att bara lagstifta bort symptomet på ett problem utan att staten även måste behandla kärnan. Staten har ett stort ansvar att se till att nya försök till satsningar på att stävja problematiken tillkommer. Befolkningen måste också börja ändra traditionella värderingar och beteendemönster vilket i många fall kan ske först när de i praktiken har möjlighet att ta denna typ av positiva beslut. Även det internationella samfundet måste lyfta frågan om rätten till liv till en mer aktuell del av dess dagordning. Samtidigt som fortsatt samarbete mellan nation, NGOs och INGOs är en vital del.

2.5 Hur ser det politiska arbetet ut?

Martha Macintyre skriver i boken *Human Rights and Gender Politics – Asia-Pacific perspectives* att Indien i och med den utbredda diskriminering som pågår i landet idag inte uppfyller de grundläggande demokratiska värderingarna.⁵⁶ Att ändra de mönster som leder till att kvinnor diskrimineras kommer att ta tid och kräver många former av långsiktiga satsningar.

Statens empowerment-arbete sker bland annat genom samarbete med NGOs och INGOs. SAARC (*South Asia Association for Regional Co-operation*) genomförde under 1990-talet en liknande kampanj som den FN satsat på mellan 1975-1985. Organisationen lanserade år 1990 som ”*Year of the Girl Child*” och 1990-talet som ”*Decade of the Girl Child*”. Detta i ett försök att öka uppmärksamheten kring de saknade kvinnorna.⁵⁷

Ett av statens projekt är *National Resource Center for Women*. Institutionen adresserar bland annat frågor kring sexuella rättigheter, såsom trafficking och

---

⁵³ Gunner, Göran (red.), 2005, *Allas värde och lika rätt*, Studentlitteratur s.134

⁵⁴ www.un.org/esa/population/publications/abortion/doc/india.doc 2007-05-24

⁵⁵ ICRC art 3, art 7, art 18-19, art 24 samt art 36-37

⁵⁶ Hilsdon, Anne-Marie (red.), 2000, *Human Rights and Gender Politics – Asia-Pacific Perspective*, Routledge s.62

⁵⁷ Croll, Elisabeth J, 2001. *Amartya Sen's 100 Million Missing Women* i *Oxford Development Studies*, Vol. 29, No. 3 s.238

våldtäktsproblematik. Även vad som kallas ”*discrimination against girl child*” finns representerat, men för en något mer lågmäld profil.

Staten har även lanserat en rad handlingsplaner. En av dessa, *National Policy for the Empowerment of Women*, kom 2001 och behandlar både spädbarnsproblemet, avskaffandet av hemgiften samt vikten av empowerment.

Som exempel på empowerment-åtgärder nämns ökad tillgång till hälsa och utbildning samt fattigdomsbekämpning bland annat genom mikrokrediter.⁵⁸ Vad gäller spädbarnsproblematiken framhävs vikten av ett stärkt rättighetsanspråk, detta bland annat genom lagstiftning mot könsbestämning, utövandet av spädbarnsmord, samt aborter av döttrar. Handlingsplanen utlovar även ”*special focus on girl children*”.⁵⁹

År 2003 utfördes även en kampanj vid namn *Campaign Against Female Infanticide*. Talesmännen bakom denna kampanj ville understryka att mödrarna i många fall är lika stora offer som spädbarnen själva. De trycker på att kvinnor som lyckas överleva de första kritiska åren fortfarande löper en risk att dödas bland annat i samband med förlossningar, problem vid bortgifte eller då de blir änkor. Även organisationen *Childline India foundation* (motsvarande svenska Bris) gör ett viktigt arbete. Organisationen får statligt stöd och har till uppgift att förutom arbetet med samtal från barn i behov av hjälp även dokumentera upphittandet av övergivna spädbarn.⁶⁰

Amartya Sen talade redan 1992, i sin artikel *Missing Women*, om vikten av empowerment av kvinnor, bland annat genom förverkligande av rätt till egendom, detta genom statliga insatser.⁶¹ Då han 2003 skrev en uppföljande artikel, *Missing Women Revisited*, kring situationen i Indien kom han till slutsatsen att kvinnounderskottet i landet totalt sett minskat sedan den förra artikelns publicering.⁶² Det politiska arbete som pågår och har pågått har alltså visat sig ge resultat. Däremot är det fortfarande en lång väg kvar innan situationen når en acceptabel nivå.

2.5.1 Tamil Nadu

Delstaten Tamil Nadu visas idag upp som ett lyckat exempel på att det går att förändra denna negativa utveckling. Delstaten har utfört ett flertal försök att förbättra situationen genom en rad olika projekt. Ett initiativ har varit ett insatsprogram i syfte att öka tillgängligheten till sjukvård i alla livets olika skeden.⁶³ I undersökningar har så gott som alla deltagande kvinnor vittnat om att de i sin vardag utsätts för såväl fysiskt som psykiskt och sexuellt våld.⁶⁴ De vittnar även om att användningen av preventivmedel är sparsam och att aborter gärna används som en form av ersättning av detta.⁶⁵ Insatsprogrammets syfte är att arbeta speciellt med spädbarnsvård, empowerment-frågor och stävandet av den diskri-

---

⁵⁸ wcd.nic.in/empowomen.htm §5.1, §5.2, §6.1, §6.2 samt, §6.3 2007-04-28

⁵⁹ wcd.nic.in/empowomen.htm §8.1 2007-04-28

⁶⁰ www.childlineindia.org.in 2007-05-11

⁶¹ Sen, Amartya, 1992. *Missing women* i *British Medical Journal* Vol.304 s.587

⁶² Sen, Amartya, *Missing women revisited*, 2003, *BMJ British Medical Journal* 2003 Vol. 327

⁶³ Jacob, Elisabeth Mini (red.) 2006, *A Community Health Programme in Rural Tamil Nadu* i *Reproductive Health Matters*, Vol. 18, No. 27 s.102

⁶⁴ *Ibid.* s.104

⁶⁵ *Ibid.* s.104

minerande värdegrunden bland annat genom informationsspridning.⁶⁶ Fokuseringen på spädbarnsvård har i detta område generellt sett givit lägre spädbarnsmortalitet, däremot visar statistiken att det fortfarande överlever fler män än kvinnor.⁶⁷

Ytterligare exempel från projekt som pågår i Tamil Nadu är *Cradle Baby Scheme* som startades upp 1992. *Cradle baby*-projekten har sedan dess spridit sig över Indien och syftar framförallt till att förebygga och rädda flickor undan spädbarnsmord. Kvinnor kan här lämna ifrån sig sina nyfödda döttrar istället för att själva behöva döda dem. Barnen som sedan övervakas och tas om hand av sjukvårdspersonal överlämnas längre fram, i samarbete med NGOs, till olika adoptionscentrum.⁶⁸ Detta system har fått till följd att föräldrar som lämnat in sina barn och sedan genomgått en rad samtal med personalen ångrat sig och i allt högre grad har börjat ta tillbaka sina döttrar.⁶⁹ Projektet som fått mycket positiv respons från såväl befolkning, NGOs och staten visar på att situationen som i många fall känns obotligt hopplös går att lösa med små medel, men att detta arbete måste ses som långsiktiga satsningar.

---

⁶⁶ Ibid. s.102

⁶⁷ Ibid. s.102

⁶⁸ www.infochangeindia.org/searcharchives.jsp?recordno=3187&secno=4&detail=T 2007-05-11

⁶⁹ www.infochangeindia.org/searcharchives.jsp?recordno=3187&secno=4&detail=T 2007-05-11

3 Hur kan man reglera befolknings- tillväxten?

Det finns många olika sätt att gå tillväga när det gäller att begränsa en skenande befolkningstillväxt. En av de viktiga delarna i ett sådant beslut är att också se till vilja följer det valda tillvägagångssättet ger.

3.1 Är abortpolitiken ett alternativ?

Som jag redan nämnt skedde liberaliseringar av abortlagstiftningen så tidigt som 1964 i Indien i ett försök att minska komplikationer till följd av illegala aborter.⁷⁰ 1971 reglerades abortlagstiftningen ytterligare genom *The Medical Termination of Pregnancy Act*.⁷¹ Trots dessa åtgärder genomfördes endast ca en miljon av landets årliga aborter inom ramen för denna lagstiftning. ESA (*United Nations - Economic and Social Development*) har uppskattat att mellan två och sex miljoner aborter utförs illegalt i Indien varje år till följd av att implementeringen av lagstiftningen skett ojämnt över landet.

Som det är idag måste en legal abort ske någon gång under de första 20 veckorna av graviditeten. Ingreppet måste utföras av en registrerad läkare vid ett sjukhus eller en klinik som drivs eller är godkänt av den indiska staten. Den ojämn implementeringen har även betytt att satsningar på dessa kliniker inte utförts i hela landet vilket gör att många saknar tillgång till den.⁷² Detta kan förklara att de ovan nämnda illegala abortsiffrorna är så höga.

Ett problem med abortpolitiken i Indien är den ökade användningen av könsbestämning av foster. Gautam Allahbadia, en indisk gynekolog och debattör, skriver i sin artikel *The 50 Million Missing Women* att denna könsbestämningstrend närmast spridit sig som en epidemi.⁷³ I och med den ökade tillgången till teknik som gör könsbestämning möjlig, har antalet aborterade kvinnofoster skjutit i höjden.⁷⁴ Upp till 99 % av de aborterade fostren är kvinnor.⁷⁵ Fattiga gravida kvinnor är en grupp som i större utsträckning söker sig till könsbestämningsteknologin.⁷⁶ Upp till 80 % av det totala antalet abortpatienterna använder inte

---

⁷⁰ Hirve, Siddhivinayak, 2004, *Abortion Law, Policy and Services in India: a Critical Review*, Reproductive Health Matters, Vol. 12, No. 24 (Supplement) s.114

⁷¹ www.un.org/esa/population/publications/abortion/doc/india.doc 2007-05-24

⁷² Ibid.

⁷³ Allahbadia, Gautam N., 2002, *The 50 Million Missing Women* i *Journal of Assisted Reproduction and Genetics*, Vol. 19, No.9 s.411

⁷⁴ Croll, Elisabeth J, 2001. *Amartya Sen's 100 Million Missing Women* i *Oxford Development Studies*, Vol. 29, No. 3 s.228

⁷⁵ Ramusack, Barbara N. (red.), 1999, *Woman in Asia*, Indiana University Press s. 71

⁷⁶ Bellamy, Caroll (red.) *The State of the World's Children 2000*, UNICEF s.19

heller någon ”annan” form av preventivmedel.⁷⁷ Däremot blir kvinnlig sterilisering allt vanligare.⁷⁸

Staten gör ett försök att reglera denna trend genom ett förbud mot könsbestämning vilken träder i kraft 1 januari 1996. Straffpåföljden sätts då till fängelse.⁷⁹ Förbudet mot användning av könsbestämningstekniken har åter igen inneburit ökad förekomst av spädbarnsmord, därför satsar staten nu istället på kampanjer för ökad användning av preventivmedel.⁸⁰ 2002 diskuteras även registrering av ultraljudsmaskiner i och med att olaglig könsbestämning fortfarande utövas.⁸¹

Indien sitter alltså i en knepig sits mellan att tillåta abort och då riskera att föräldrarna aborterar sina döttrar eller att förbjuda abort vilket leder till ökade illegala aborter samt utökad utövning av spädbarnsmord. Båda alternativen är dessutom förödande för mödrarnas hälsostatus då varken spädbarnsmord eller aborter i olika former är skonsamt för kvinnans psykiska och fysiska hälsa. Jag tror inte att ett förbud mot abort skulle vara ett valbart alternativ, trots att detta inte är en lagstadgad rättighet. Förutom att de illegala aborterna skulle skjuta i höjden skulle denna åtgärd även äventyra kvinnans situation ännu mer då pressen på henne att producera söner skulle öka ytterligare.

Ett alternativ skulle kunna vara att reglera under vilka veckor abort är lagligt. Skulle man till exempel endast tillåta abort fram till det stadium då det går att se fostrets kön, har föräldrarna inte heller någon chans att göra det förödande valet att abortera sin dotter. Förutom höjt antalet illegala aborter skulle detta kanske även öka förekomsten av spädbarnsmord. En utbyggnad av de tidigare nämnda *Cradle baby*-projekten, likt det som nått framgång i Tamil Nadu, hade dock i väntan på effekten av empowerment-satsningarna kunnat verka mot detta fenomen. Det centrala problemet är att spädbarnsmorden är socialt accepterade och att familjerna inte alltid har möjligheten att göra ett ”korrekt” val. Befolkningen kan inte ändra sin värdegrund över en natt. Det är en process som tar tid. Däremot kan vi förbättra deras situation under tiden, bland annat genom att behandla symptomen, men vi skall akta oss för att glömma bort att även bemöta kärnan till problemet.

3.2 Räddas kvinnorna till ett dragligt liv?

Precis som jag påpekat tidigare i denna uppsats handlar problematiken inte enbart om att kvinnliga spädbarn och foster dödas i en större utsträckning än män. En utbredd diskriminering av kvinnor pågår ständigt i det Indiska samhället. För många av dessa kvinnor handlar det om att födas in i fattigdom. I dessa miljöer finns, som jag tidigare påpekat, en grogrund för diskriminering på grund av de knappa omständigheterna. Fattigdom är inte alltid den bakomliggande orsaken till kvinnodiskriminering, men utgör ändå en av de stora påverkande faktorerna

---

⁷⁷ www.un.org/esa/population/publications/abortion/doc/india.doc 2007-05-24

⁷⁸ Ramusack, Barbara N. (red.), 1999, *Woman in Asia*, Indiana University Press s. 71

⁷⁹ Allahbadia, Gautam N., 2002, *The 50 Million Missing Women* i *Journal of Assisted Reproduction and Genetics*, Vol. 19, No.9 s.411

⁸⁰ www.un.org/esa/population/publications/abortion/doc/india.doc 2007-05-24

⁸¹ Allahbadia, Gautam N., 2002, *The 50 Million Missing Women* i *Journal of Assisted Reproduction and Genetics*, Vol. 19, No.9 s.415

vad gäller chansen till överlevnad i en diskriminerande miljö.⁸² Problematiken med spädbarnsmord och saknade kvinnorna är generellt ett fenomen som endast förekommer i u-länder Hemgiften är en av de omständigheter som anges som en central utlösande faktor till kvinnornas svåra situation i just Indien.

Genom att bekämpa fattigdomen och hemgiften samt att genom empowerment-arbete öka kvinnors värde och status i samhället finns det en chans till att en ny värdegrund kan utvecklas. Jag har förståelse för att kvinnor väljer att abortera ett barn som en skyddsåtgärd från att födas in i diskriminering, men aborterna och spädbarnsmord sker inte på den grundvalen. Aborter och spädbarnsmord sker på grund av att kvinnor har sämre förutsättningar och i denna typ av samhällskontext, att de innebär mer problem än tillgång och att deras traditionella människovärde inte överensstämmer med den verkliga vikten av dess existens. Statens empowerment-arbete är en mycket viktig nyckel för att utvecklingen mot att det liv kvinnorna räddas till i större utsträckning skall bli drägligt.

Räddas då kvinnorna till ett drägligt liv? Det beror väll lite på vad som menas med ett drägligt liv. Frågan är svår att besvara i och med att man inte kan bemöta den ur ett oberoende perspektiv. Det är lätt att i sitt svar utgå ifrån i-landsmått, vilket jag kan se som både rätt och fel. Vi måste ha respekt för att människor u-länder inte kan kräva samma standard som människor i-länder, men vi skall inte heller acceptera att människor i mindre utvecklade områden än dem vi själva bor i skall stå ut med fler humanitära olägenheter än vi själva skulle göra. Ur ett sådant tankesätt föds ingen utveckling.

Som det är idag anser jag, med risk för att vara politiskt inkorrekt, att kvinnorna inte räddas till ett drägligt liv. Att påstå något annat vore att censurera mig själv och negligera problemet vilket redan så många gör. Precis som bland annat artikel 18 i ICRC förklarar, måste vi alltid sätta barnets bästa i främsta rum.⁸³

Frågan om barnen skall räddas till detta liv blir komplicerad. I många fall har föräldrarna inte möjligheten till att välja hur de vill lösa situationen. De pressas till att ta beslut som är omoraliska även om de har viljan att göra rätt. För mig känns det mer kränkande för både mor och dotter att genomgå en hel graviditet vilken sedan avslutas med att barnet dödas, än att i ett tidigt skede göra abort. Med detta vill jag inte på något sätt legitimera aborter som preventivmedelsfunktion, men aborter är ändå med skonsamt såväl psykiskt som fysiskt för båda live. Klarar sig barnen däremot ifrån att bli aborterade finns det en större chans, bland annat genom *Cradle baby*-projekten, att även rädda dem från spädbarnsdöden och på så sätt fångas upp i en rad åtgärdsprogram som försöker säkerställa att deras tillvaro inte fortsätter att vara diskriminerande. Något vi vet är att vi kan påverka människors värdegrund i frågor angående utbredd strukturell diskriminering. Huruvida barnen skall räddas är därför en fråga som inte går att besvara utan att ge många svar.

---

⁸² Bellamy, Caroll (red.) *The State of the World's Children 2000*, UNICEF s.19

⁸³ ICRC Artikel 18

3.3 Finns det alternativa sätt att reglera befolkningen?

Det finns många olika tillvägagångssätt till befolkningsreglering som diskuteras i forskningen kring u-länderna. Många av dem handlar om att skapa en hållbar utveckling med samt minska risken till fattigdomsfällor. Nedan diskuteras två tillvägagångssätt som är globalt sätt ledande inom utvecklingsdiskussionen.

3.3.1 Den demografiska transitionen

Utvecklingsländer har ett större behov av arbetskraft än i-länder. Detta bland annat därför att fattiga områden inte har tillgång till modern teknologi eller mekaniserade arbetsmetoder. Detta leder ofta till att u-länderna har ett högre befolkningstryck än i-länder. Ur ett statligt perspektiv är ett av syftena med att arbeta med empowerment-frågorna att påskynda landets utveckling. Den demografiska transitionen har blivit en form av symbol för just denna utveckling. Alla länder anses ha gått igenom denna transition eller går igenom den demografiska transitionen nu.⁸⁴ Transitionen består av fem steg:

- Steg 1: Hög fertilitet och hög mortalitet
- Steg 2: Högre levnadsstandard medför bättre näringsintag och hälsa vilket minskar mortaliteten. Fertiliteten fortsätter dock att vara hög vilket leder till en skenande tillväxt
- Steg 3: Förbättrad teknik i industri och jordbruk leder till stabilisering av befolkningstillväxten, preventivmedel får nu en ökad användning vilket gör att befolkningstillväxten når sitt maximum
- Steg 4: Mortaliteten når nu sin botten, fertiliteten stabiliseras på en låg nivå och befolkningstillväxten faller.
- Steg 5: Befolkningstillväxten har stabiliserats på en jämn nivå⁸⁵

Det går ganska lätt att se att Indien har fastnat mellan steg två och tre. Att genomföra de nödvändiga insatserna för att fortsätta sin väg till positiv utveckling är därför viktigt för landet. Denna utveckling skulle även leda till minskad risk för diskriminering av kvinnor.

Elisabeth Croll påstår dock att den tanke man tidigare haft, att traditionen kring att föräldrar föredrar söner över döttrar försvinner i och med den demografiska transitionen, har visat sig vara fel. Detta visar på hur viktigt det är att redan i nuläget åtgärda källan till problematiken.⁸⁶ Även om demografiska transitionen inte innebär att föräldrarna slutar att föredra söner över döttrar innebär denna utveckling ändå en rad fördelar för kvinnorna. Exempel kan vara förbättrad hälsosituation till följd av förbättrat näringsintag, ökad tillgång till utbildning vilken leder till minskad social exklusion, ökat ekonomiskt deltaganden vilket leder till ökat empowerment. Dessa förändringar vittnar alltså om att en demografisk transition fortfarande är eftersträvansvärd för samhället i stort.

---

⁸⁴ Potter, Robert B., 2004. *Geographies of Development*, Pearson Education Limited s.189

⁸⁵ Ibid. 189-190

⁸⁶ Croll, Elisabeth J, 2001. *Amartya Sen's 100 Million Missing Women* i Oxford Development Studies, Vol. 29, No. 3 s.230

Indien har en sak att lära av Kina enligt Sen och Dréze, att förändring sker både med hjälp av marknadsekonomin och med hjälp av statliga ingripande. Utan dessa sker ingen utveckling och ett samspel mellan dem är det bästa.⁸⁷ Detta betyder alltså att satsningar måste göras i hela samhället. Sen och Dréze förespråkar den demografiska transitionen som en lösning på det höga befolkningstrycket, men lägger dock inte in någon genus- eller rättighetsaspekt på denna typ av lösning.⁸⁸

3.3.2 Empowerment

Bland alternativa sätt att reglera befolkningstillväxten finns handlingsätt som är mer eller mindre skonsamma för de mänskliga rättigheterna. Empowerment-arbeten är ett exempel på verksamhet som bland annat innebär arbete med rättighetsfrågor och syftet att stärka individens rättigheter. En nackdel med detta tillvägagångssätt är dock att det ofta tar längre tid och kräver mer arbete än t.ex. införandet av en enbarnspolitik. Däremot blir den totala vinsten också större av denna form av arbete då hela samhället i slutänden blir delaktiga och tillgängliga för den nationella utvecklingen.

I fallet Indien pågår idag flera typer av projekt i samarbete mellan stat, NGOs och INGOs. Detta arbete syftar till att just försöka stärka kvinnors status i samhället och som följd av denna utveckling finns en förhoppning om en automatiskt reglerande befolkningstillväxt under ett längre tidsperspektiv. Sen och Dréze påpekar att fertilitetsstatistiken är direkt kopplad till empowerment.⁸⁹ Detta betyder alltså att satsningar på empowerment avspeglar sig även på andra problemområden.

Det finns många sätt på vilken man kan skapa en empowerment-process. Exempel kan vara fattigdomsbekämpning, satsningar inom hälsovård samt jämställdhetsundervisning i skolorna som har visat sig ge bra resultat. En empowerment-åtgärd som har fått stor genomslagskraft i just detta område är mikrokreditsprojekten. Mikrokrediterna är en självhjälpsfunktion som blivit mycket värdefull framför allt bland de fattigaste kvinnorna.⁹⁰ Projektet fungerar genom att små lån ges till kvinnor som tillsammans startar någon form av verksamhet som har som mål att bli ekonomiskt självförsörjande.

I och med att dessa lån endast ges till kvinnor, ökar deras självbestämmande och ekonomiska inflytande i den egna samhällsgruppen, då denna verksamhet kan innebära ökade inkomster för varje enskild familj. Grameen Bank med ”banking for poor” som grundkoncept är en av dessa aktörer. Bankens grundare Muhammad Yunus, belönades också 2006 då han tilldelades Nobels fredspris för just detta arbete.⁹¹ Satsningar inom detta område står även med i den nationella handlingsplanen från 2001. Empowerment-arbetet kan också handla om mer politiska beslut, exempelvis genom aktiva ställningstaganden mot hemgiftstraditionen och diskrimineringen av kvinnorna. Vissa åtgärder har som jag tidigare påpekat genomfört dock med mer eller mindre misslyckat resultat.

---

⁸⁷ Sen & Dréze, 2002, *India Development and Participation*, Oxford University Press s.140

⁸⁸ Ibid. s.200

⁸⁹ Ibid. s.199

⁹⁰ Jacob, Elisabeth Mini (red.) 2006, *A Community Health Programme in Rural Tamil Nadu* i *Reproductive Health Matters*, Vol. 18, No. 27 s.106

⁹¹ www.grameen-info.org 2007-05-16

4 Är enbarnspolitik ett alternativ för regleringen av Indiens befolknings-tillväxt?

Införandet av en enbarnspolitik diskuteras idag i Indien. Funderingar finns därför kring vilka erfarenheter andra länder har haft med denna typ av policy och vilka följder ett införande skulle få i Indien.

4.1 Hur ser Kinas erfarenhet ut?

Kina genomgår 1949 en politisk transformering. Redan nu rapporteras det om dålig behandling av kvinnor som fött döttrar. Enstaka fall av spädbarnsmord förekommer även.⁹² Kina och Indien ligger nu ungefär jämsides i utvecklingen och båda länderna är till stora delar fattiga.⁹³ Genom utveckling drabbas Kina 1969 av en befolkningsexplosion som får kinesiska staten att börja fundera kring den framtiden befolkningstillväxtens innebörd. De ser ökat befolkningstryck och antydning till återkommande befolkningsexplosioner som ett påtagligt hot om inga åtgärder vidtas.

Under 1970-talet inför därför staten ett flertal familjeplanerings-kampanjer i ett försök att få kineserna att gifta sig senare i livet. Detta tror de kan vara en typ av förebyggande åtgärder som skulle minska riskerna för en skenande befolkningstillväxt. Även försök att få befolkningen att öka användningen av preventivmedel genomförs men misslyckas.⁹⁴ Regleringskampanjer i form av en tvåbarnspolitik lanseras också under 70-talet. Denna reglering är ett försök att pressa befolkningen till att bryta traditioner.

De är inte förrän 1979 som den nuvarande enbarnspolitiken börjar ta form, dock med en hel del svårigheter vad gäller implementering på landsbygden i och med dess större behov av arbetskraft.⁹⁵ För bönderna är barn den bästa investering de kan göra, detta inte enbart som en arbetskraftsinvestering men även som en social försäkring vad gäller framtida omhändertagande och äldrevård.⁹⁶

Misslyckandet med preventivmedelskampanjerna driver nu befolkningen allt mer mot den nya abort teknologin. En nationell familjeplaneringslag föreslås 1979 men antas aldrig. Istället blir landets nya slogan ”one child is not too few, two will do and three are too many for you”⁹⁷

---

⁹² Croll, Elisabeth (red.), 1985, *China's One-Child Family Policy*, The Macmillian Press LTD s.62

⁹³ Sen & Dréze, 2002, *India Development and Participation*, Oxford University Press s.114

⁹⁴ Croll, Elisabeth (red.), 1985, *China's One-Child Family Policy*, The Macmillian Press LTD s.37

⁹⁵ Ibid. s. 37

⁹⁶ Ibid. s.40-41

⁹⁷ Potter, Robert B., 2004. *Geographies of Development*, Pearson Education Limited s.187

Under 1980-talet börjar de som föddes under 1969 års befolkningsexplosion att skaffa barn vilket leder till ett ytterligare befolkningstryck. 1 januari 1982 genomförs en fammiljeplaneringsmånad där staten sätter fokus på vikten av familjeplanering. Under samma år antas även enbarnspolitiken som statlig policy vid *National People's Congress*. Ett regelsystem upprättas där familjer som följer statens policy belönas.⁹⁸ Vad som inte framkommer är att detta regelsystem även kommer att innehålla bestraffningsmetoder som vi idag kan se strider mot de mänskliga rättigheterna.

Belöningsystemet omfattar bland annat att par som accepterar enbarnspolitiken åtnjuter olika ekonomiska bidrag, betald mammaledighet, en bit land, full ranson med säd eller gratis skola och sjukvård för barnet.⁹⁹ Samtidig uppmanas ogifta, eller gifta men barnlösa par, att inte skaffa barn utan istället vänta på sin tur. Som en del i politiken erbjuds och tvingas par med ett eller fler barn till preventivmedelsbruk eller sterilisering.¹⁰⁰ 1982 förekommer det att kvinnor som trots statens påpekanden blir gravida förs till statens huvudkvarter och kritiseras tills det att de går med på abort.¹⁰¹ Till följd av bruket av dessa grymma tillvägagångssätt växer pressen på unga att sterilisera sig efter första eller andra barnet. Det är inte heller ovanligt att detta ingrepp premieras av staten. Då steriliseringen genomförts hindras paren inte enbart från att överstiga sin barnkvot utan hindras även att ersätta sitt ända barn i händelse av dess bortgång. Steriliseringarna utförs i större utsträckning på kvinnor då mannens sexualdrift anses kränkas vid samma ingrepp.¹⁰²

Till följd av politiken börjar nya skeva könsfördelningsmönstret ta form. Uttrycket ”*little emperors*” myntas om de kinesiska sönerna som nu värderas ännu högre än tidigare. En kultur som utpräglat ger företräde åt söner har skapats.¹⁰³ Mycket av Kinas familjeplaneringsarbete är dokumenterat vilket gör att vi kan följa det och analysera dess orsaker och konsekvenser.¹⁰⁴

Boken *A mother's ordeal*, som skrevs av Steven W. Mosher 1993, är en vittnesberättelse som visar på vilket järngrepp den kinesiska staten hade och fortfarande har kring befolkningen. Berättelsen som är en sann historia berättar om en kinesisk kvinna som är tillfälligt bosatt i USA tillsammans med sin man. Då hon får reda på att hon är gravid tar hon kontakt med det kinesiska företaget där hon är anställd för att kontrollera huruvida enbarnspolitiken även omfattar kineser bosatta utomlands. Företaget svarar henne:

”...please think carefully about our country's one-child policy and how much you want this baby before making your decision.”,¹⁰⁵ “...second child are absolutely banned for state employees, no matter where they might be stationed.”¹⁰⁶

---

⁹⁸ Potter, Robert B., 2004. *Geographies of Development*, Pearson Education Limited s.187

⁹⁹ Croll, Elisabeth (red.), 1985, *China's One-Child Family Policy*, The Macmillan Press LTD s.49

¹⁰⁰ Ibid. s.45

¹⁰¹ Ibid. s.45

¹⁰² Ibid. s.47

¹⁰³ Potter, Robert B., 2004. *Geographies of Development*, Pearson Education Limited s188

¹⁰⁴ Ibid. s.45

¹⁰⁵ Mosher, Steven W., 1995, *A Mother's Ordeal*, Warner books s.301

¹⁰⁶ Ibid. s.302

Företaget låter också meddela att hela fabriken kommer att straffas om någon ur personalen väljer att skaffa fler barn än vad som är tillåtet, då de anser att detta beteende innebär att fabriken riskerar att förlora stora och viktiga kontrakt.

Till följd av företagets svar överväger kvinnan att söka politisk asyl tillsammans med sin man i USA, men inser samtidigt att det betyder att hon skulle ses som förrädare i Kina. Ett sådant beslut skulle kunna äventyra hela släktens liv.¹⁰⁷ Staten har redan nu valt att utpressa den del av familjen som är kvar i Kina, som en insats att få kvinnan att göra abort. Kvinnans mor låter även meddela att hon står på statens sida, att det bästa för alla vore om kvinnan lyder statens order och gör abort.

I ett desperat försök att få utpressningarna att sluta meddelar kvinnan företaget att en abort har gjorts. Hennes man ställer en hypotetisk fråga kring om det hade varit skillnad om hans fru blivit gravid i USA? Detta spörsmål väcker mistankar kring huruvida abort verkligen gjorts och kort där efter börjar kvinnan känna sig övervakad och förföljd. Paret väljer då att tillsammans fly till ett nytt hem.

Företaget fortsätter att både kontakta och hota paret i USA och familjen i Kina. Kvinnans mor lyckas dock fly och skicka ett brev som förklarar att hennes tidigare meddelande har varit skrivna under övervakning av personal från den kinesiska staten och att innehållet i dessa brev därför inte är sanna. Hon låter meddela att hon istället stödjer sin dotter i kampen om rätten att få behålla detta barn. Paret väljer därför att trots stora risker att stanna i USA där de söker politisk asyl. Senare samma höst föds deras dotter.¹⁰⁸

Berättelsen visar på de konsekvenser som denna typ av politik har fått vad gäller problematik som är kopplad till avsaknad av demokrati och ett fungerande rättighetssystem. Trots problematiken med kränkningar av de mänskliga rättigheterna och tvivelaktiga tillvägagångssätt har enbarnspolitiken ändå visat sig ge resultat. Befolkningsväxten har hämmats och användandet av preventivmedel har ökat, detta dock till mycket höga kostnader. Idag oroar sig dock Kina för nya befolkningsexplosioner.¹⁰⁹ Talesmän för den kinesiska staten rapporterar att även en försämrad balans i könsfördelningen till följd av enbarnspolitiken blir allt mer tydlig.¹¹⁰

4.2 Innebär enbarnspolitiken ett ökat hot mot de mänskliga rättigheterna?

De mänskliga rättigheterna bygger på grundstenar som demokrati, jämställdhet och lika behandling. Situationen i Indien utgör redan idag ett hot för den enskilde individens rättigheter. De erfarenheter som Kina uppvisat kring ökad könsdiskriminering i samband med befolkningstillväxt utgör även den ett stort hot mot de mänskliga rättigheterna. Indien har redan idag stora problem med könsbalansen i befolkningsstatistiken. Ett införande av en sådan typ av politik skulle inte bara äventyra kvinnornas redan nu ansträngda situation, utan i värsta fall få hela samhället att kollapsa. Framför allt utgör införandet av denna politik enligt min mening idag ett hot mot demokratin.

---

¹⁰⁷ Ibid. s.304

¹⁰⁸ Ibid. s.313

¹⁰⁹ www.china.org.cn/english/China/208057.htm 2007-04-28

¹¹⁰ www.china.org.cn/english/GS-e/197077 2007-04-28

Som vi sett i fallet Kina har enbarnspolitiken även framkallar nya typer av kränkande påtryckningar. Jag tänker framför allt på den press som den kinesiska staten utsatt kvinnan i boken *A Mothers Ordeal* för. Den kinesiska staten har kanske en historia av en något mer strängt kontorollförhållande till befolkningen, men denna typ av påtryckningar skulle även kunna utvecklas i Indien.

Tvångssterilisering har förekommit såväl i Kina som i Indien. Även detta är en kultur som under dessa förhållanden får möjligheten att gro och i större utsträckning sprida sig över området. På samma sätt utgör idag abortvärderingarna ett stort hot mot rätten till liv. Att befolkningen ens tillåts att fortsätta abortera foster på grund av dess könstillhörighet utan någon form av starkare respons från staten och det internationella samfundet är oacceptabelt.

Som jag påpekat tidigare kan det i detta fall också finnas utrymme till att man ger situationen folkmordsstatus. Huruvida detta kommer att ske eller ej låter jag vara osagt, men helt klart är att en sådan förklaring skulle öppna portarna till en helt ny värld av verktyg och tillvägagångssätt. Samtidigt skulle en sådan klassificering vara problematisk i frågan om individuellt ansvarstagande. Då spädbarnsmorden och de selektiva aborterna inte utförs av en gärningsman utan är del av en struktur som egentligen är en skyddsmekanism i samband med fattigdom, har familjerna inte alltid heller något val. Att ställa dessa människor till svars för folkmordsbrott skulle inte kännas rätt. Däremot är det anmärkningsvärt att större påtryckningar inte skett mot den enskilda staten då bristerna i omhändertagandet av denna situation blivit allt tydligare.

4.3 Handlar problemet med de saknade kvinnorna om genus- eller tredjevärldspolitik?

Indien utvecklas mot att i framtiden i allt större utsträckning bli en global stormakt. De traditionella värderingar som idag spårat ur till utbredd diskriminering av kvinnor är symptom på problem sprungna bland annat ur fattigdomsproblematiken. Fattigdomens prägling av landet är en central del av vad som behöver rättas till om diskrimineringen av kvinnor skall kunna avta, speciellt då vi ser ett samband mellan fattigdom och kvinnors situation. Samtidigt ses kvinnor inte heller som en grupp som är värd att prioritera i samhället.

Elisabeth Croll skriver i sin artikel *Amartya Sen's 100 Million Missing Women* att det finns ett behov av att genomföra specialsatsningar vad gäller motverkandet av kvinnodiskriminering.¹¹¹ Hon menar att avsaknaden av ett stabilt statistiskt underlag bidrar till att staterna inte tar problemet på alvar, att de istället benämner förekomsten att ske ”någon annanstans”.¹¹² Vidare hävdar hon att så länge kvinnornas situation hänvisas till marginalen av den politiska agendan kommer det att vara svårt att förbättra deras levnadsmiljö. Croll drar slutsatsen att ett byte i språkbruket, från att tala om saknade kvinnor till att istället tala om saknade flickor eller saknade döttrar, skulle kunna innebära större gehör för problematiken.¹¹³

---

¹¹¹ Croll, Elisabeth J, 2001. *Amartya Sen's 100 Million Missing Women* i Oxford Development Studies, Vol. 29, No. 3 s239

¹¹² Ibid. s239

¹¹³ Croll, Elisabeth J, 2001. *Amartya Sen's 100 Million Missing Women* i Oxford Development Studies, Vol. 29, No. 3 s241

Jag håller med Croll om den kritik hon framför. Dock frågar jag mig om hon menar att problemet enbart handlar om marginalisering av genuspolitiken? Detta skulle enligt min mening vara att simplificera problemet. Många forskare har velat hävda att denna typ av synsätt endast ser till symptomet på det underliggande problem. Jag har själv ingen anledning att tro något annat. Croll har rätt i att ett mer känsloladdat ordval kanske hade bringat mer fokus till situationen. Jag vill dock mena att stora delar av tredje världspolitiken handlar just om genuspolitik, att ett byte av språkbruk kanske hade underlättat men inte på långa vägar löst problemet.

Det vore inte heller rätt att säga att det enbart handlar om tredje världspolitik. Indien befinner sig i ett stadium där vissa delar av samhället redan nått samma standard som motsvaras i ett i-land, medan andra, så som de frågor som behandlas i denna uppsatts och framför allt fattigdomsproblematiken, fortfarande är kvar på en u-landsnivå. En blandning av dessa två perspektiv är antagligen det närmaste sanningen vi kan komma. Jag tror även att flertalet av dessa frågor i många år innehaft någon form av tabustämpel då man varken haft kunskapen eller den praktiska möjligheten att genomföra förändring.

4.4 Är enbarnspolitiken en framkomlig väg?

Sen och Dréze trycker på att införandet av familjeplaneringsåtgärder och en enbarnspolitik vittnar om en rädsla för nya befolkningsexplosioner.¹¹⁴ Denna rädsla är inte helt obefogad, däremot är de fenomen som förekommer i landet idag, vad gäller selektivitet i förhållande till rätten till liv, en oacceptabel situation som inte skall hotas av dessa farhågor. Istället måste arbete ske parallellt med dessa två komplicerade situationer. Journalisten Patralekha Chatterjee skriver i en artikel angående ett eventuellt införande av enbarnspolitik i Indien:

”The one-child norm will not succeed in India. There is a cultural preference for sons and a one-child norm runs the risk of increasing female feticide, female infanticide, and even abandoning of girl children”¹¹⁵

Chatterjee sätter fingret på den kärna jag tycker problematiken kring enbarnspolitiken har. Enbarnspolitiken skulle framför allt äventyra kvinnornas situation änmer än den gör redan idag. Ökad förekomst av såväl spädbarnsmord, selektiva aborter eller diskriminering av kvinnor är ett oacceptabelt pris för en sådan förändring. Kina varnar idag även för nya befolkningsökningar. Detta innebär att enbarnspolitiken snarare har resulterat i förtryckt av folket än löst befolkningsfrågan.

Vi hamnar lätt i den typiska situationen att man lagstiftar bort ett fenomen istället för att lagstifta bort kärnan eller orsaken till problemet. Befolkningstrycket är inte orsaken till de saknade kvinnorna, det är endast en av många påverkande faktorer. En rad andra orsaker så som: ekonomi, kulturella värden, fattigdom och generell könsdiskriminering är ytterligare faktorer som påverkar denna situation.

---

¹¹⁴ Sen & Dréze, 2002, *India Development and Participation*, Oxford University Press s.209

¹¹⁵ Chatterjee, Patralekha, 2005, *Doctors’ group proposes one-child policy for India*, *The Lancet* Vol. 365 s.1609

Jag förstår lockelsen i vad enbarnspolitik säger sig kunna lösa. Däremot tror jag inte den kommer lösa problemet då vi lätt glömmer bort kärnan och orsaken till att problemet finns i första taget. Det är enligt min mening inte korrekt att "rätta till" ett befolkningstryck med en oacceptabel humanitär situation som följd.

Jag tror att Sen och Dréze har rätt i sitt argument att denna typ av åtgärder är ett uttryck för rädslan för nya befolkningsexplosioner. Jag vill inte förakta den magnitud som detta problem skulle vålla landet, däremot tror jag att det är befängt att tro att det finns en snabb lösning på ett problem som är djupt rotat i en befolknings tradition och värderingar.

Det finns ingen lätt väg ut ur den situation som Indien befinner sig i. Att se till problematikens helhet är dock ett måste om positiv utveckling skall kunna fortsätta att skapas. Kanske hade en omvänd bidragspolitik kunnat leda till mer positiva resultat än en förbudspolitik. Att istället för att premiera familjer som inte väljer att skaffa så många barn, premiera familjer för varje dotter de skaffar. I en sådan situation hade familjerna inte haft råd att skaffa lika många barn och därför pressats till att ändra sina värderingar. Behovet av barn i form av arbetskraftsinvesteringar hade dock inte försvunnit förrän landet nått nya utvecklingsnivåer. En enstaka åtgärd som denna kan dock aldrig utgöra nyckeln eller lösningen, fler insatser måste till.

5 Slutsatser

Jag ställde inledande följande tre frågor: Hur kränks rätten till liv i förhållande till de saknade kvinnorna? Hur kan man reglera befolkningstillväxten? Är enbarnspolitik ett alternativ för regleringen av Indiens befolkningstillväxt?

Jag har i denna uppsats pekat på att det redan nu förekommer grova kränkningar av rätten till liv i landet. Detta ett symptom på många underliggande problem som inte lyfts upp till ytan eller av andra orsaker inte kunnat lösas. Som situationen ser ut idag har jag även kommit till slutsatsen att rätten till liv inte skyddas i den utsträckning som är av behov i förhållande till de saknade kvinnorna, men att denna situation också är präglad av en generell strukturell kvinno-diskriminering.

Jag har även på visat att det finns många olika former av tillvägagångssätt i frågan om reglering av befolkningstillväxten. Förslag på olika typer av alternativa metoder har getts vilka samtidigt verkar som en positiv effekt på rättighetsaspekten. Exempel har varit generellt empowerment-arbete i syfte att eliminera alla former av diskriminering av kvinnor som förutom hennes förstärkta roll skulle innebära ett mer aktivt arbete med avskaffandet av hemgiftstraditionen samt arbete mot selektiv familjeplanering som idag bland annat sker genom spädbarnsmord och selektiva aborter.

Befolkningstrycket har pressat den Indiska staten till olika åtgärder i att försöka att reglera den skenande tillväxten. Införandet av enbarnspolitik är därför ett alternativ som har diskuterats som en åtgärd för detta. Situationen i Indien är dock redan idag komplicerad vad gäller exempelvis problematik med könsfördelning. Befolkningen har av olika anledningar pressats till att skapa en selektiv familjeplanerings kultur med traditionella värderingar som på flera sätt orsakar diskriminering av kvinnor. Jag har visat på att införandet av en enbarnspolitik utgör ett hot mot de mänskliga rättigheterna samt att denna politik inte skulle lösa den underliggande problematiken. Jag har därför kommit till slutsatsen att införandet av en enbarnspolitik skulle vara förödande för Indien, framförallt ut ett rättighetsperspektiv.

6 Diskussion

Indien är på god väg att bli en av världens största demokratier. Deras mål måste i första hand vara att skapa en hållbarutveckling, både vad gäller miljö, infrastruktur, befolkningstryck, hälsoläge och rättighetsläget i stort. *National Human Rights Commission* i New Delhi, Indien, påpekar att ärenden rörande saknade barn inte är prioriterat hos den lokala polisen. Av dessa ärenden handlar majoriteten om saknade flickor.¹¹⁶ Detta bara förstärker att de politiska dialogerna måste fortsätta skärpas. Att öka prioriteten kring denna typ av problematik på såväl politisk som juridisk nivå är av stor vikt. Det kanske även är på sin plats att göra ett försök att dra åt snöret kring rättssystemet. Att se till att den lagstiftning som finns, såväl nationellt som internationellt, inte bara existerar på pappret utan även fungerar i verkligheten.

Genom fortsatt arbete med frågor som diskriminering och befolkningstillväxt går arbetet åt rätt håll. Man får dock inte glömma att det är kärnan till problemen som måste lösas.

Mer forskning kring rätten till liv och inte bara rätt till dräglig tillvaro.

---

¹¹⁶ nhrc.nic.in/dispatchive.asp?fno=1381 2007-04-27

7 Referenser

7.1 Litteratur

- Allahbadia, Gautam N., *The 50 Million Missing Women*, 2002, Journal of Assisted Reproduction and Genetics, Vol. 19, No.9
- Chatterjee, Patralekha, *Doctors' group proposes one-child policy for India*, 2005, The Lancet Vol. 365
- Croll, Elisabeth, *Amartya Sen's 100 Million Missing Women*, 2001, Oxford Development Studies 2001:Vol 29, No. 3
- Croll, Elisabeth (Red.), *China's One-Child Family Policy*, 1985, The Macmillian Press LTD
- Croll, Elisabeth, *Amartya Sen's 100 Million Missing Women*, 2001, Oxford Development Studies, Vol. 29, No. 3
- Gunner, Göran (Red.), *Allas värde och lika rätt*, 2005, Studentlitteratur
- Hilsdon, Anne-Marie red., *Human Rights and Gender Politics – Asia-Pacific perspectives*, 2001, Routledge
- Hirve, Siddhivinayak S., *Abortion Law, Policy and Services in India: A critical Review*, 2004, Reproductive Health Matters 2004:12(24 supplement)
- Jacob, Elisabeth Mini Red., *A Community Health Programme in Rural Tamil Nadu, India: The Need for Gender Justice for Women*, 2006, Reproductive Health Matters 2006:14(27)
- Mosher, Steven W., *A Mother's Ordeal*, 1995, Warner books
- Potter, Robert B., *Geographies of Development*, 2004, Pearson Education Limited
- Radford, Jill (Red.), *Femicide – The Politics of Woman Killing*, 1992, Open University Press
- Ramusack, Barbara N. (Red.), *Women in Asia*, 1999, Indiana University Press
- Scanlan, Stephen J., *Women, Food Security, and Development in Less-Industrialized Societies: Contributions and Challenges for the New Century*, 2004, World Development 2004:Vol. 32, No. 11, pp.
- Sen, Amartya, *Missing women revisited*, 2003, BMJ British Medical Journal 2003; 327
- Sen, Amartya, *Missing women*, 1992, British Medical Journal Vol.304
- Sen, Amartya, *Utveckling som frihet*, 1999, Daidalos
- Sen, Amartya & Dréze, Jean, *India – Development and Participation*, 2002, Oxford University Press

7.2 Rapporter

Bellamy, Carroll (red.), *The State of the World's Children, 2000*, UNICEF
Menon-Sen, Kalyani (red.), *Women in India – How Free? How Equal?*, 2001, Office of the UN Resident Coordinator in India

7.3 Elektroniska källor

news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/3071747.stm 2007-05-11
news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/3076727.stm 2007-04-27
nhrc.nic.in/dispatchive.asp?fno=1381 2007-05-13
wcd.nic.in/empowomen.htm 2007-04-28
www.childlineindia.org.in 2007-05-11
www.china.org.cn/english/China/208057.htm 2007-04-28
www.china.org.cn/english/GS-e/197077 2007-04-28
www.gendercide.org/case_infanticide.html 2007-05-11
www.grameen-info.org 2007-05-16
www.infochangeindia.org/searcharchives.jsp?recordno=3187&secno=4&detail=T 2007-05-11
www.un.org/esa/population/publications/abortion/doc/india.doc 2007-05-24
www.unhchr.ch/html/menu3/b/treaty1gen.htm 2007-05-21
www.unhchr.ch/pdf/report.pdf 2007-05-11

7.4 Juridiskt material

CEDAW: Konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor
ICCPR: Konvention om medborgerliga och politiska rättigheter
ICRC: Konvention om barns rättigheter
General Comment No. 06: The right to life (art. 6):.30/04/82. CCPR General Comment No. 6.